महाराष्ट्रस्य विश्वविख्याता क्रीडा।

अवबोधनम्।

अ. **एकवाक्येन उत्तरत।**

*१. कबड्डी-क्रीडायां प्रतिसङ्घं **कति** क्रीडापटव: भवन्ति?

उत्तर: कबड्डी-क्रीडायां प्रतिसङ्घं द्वादश क्रीडापटव: भवन्ति।

*२. कबड्डी-क्रीडया **किं** लभते?

उत्तर: कबड्डी-क्रीडया **शरीरचापल्यम्, उत्साह:, आक्रमकत्वं, स्वसंरक्षणवृत्ति: शरीरसौष्ठवं च** लभते।

*३. कबड्डी-क्रीडाया: महत्त्वपूर्णं वैशिष्ट्यं **किम्**?

उत्तर: **कबड्डी-क्रीडायै कस्यापि क्रीडासाधनस्य आवश्यकता नास्ति इति** अस्या: क्रीडाया: महत्त्वपूर्णं वैशिष्ट्यम् अस्ति।

४. कबड्डी-क्रीडाया: अपरनाम **किम्**?

उत्तर: **'हुतुतू'** इति कबड्डी-क्रीडाया: अपरनाम।

५. तुकाराममहाराजस्य अभङ्गवचनेषु कबड्डी-क्रीडा **कै:** नामभि: निर्दिष्टा?

उत्तर: तुकाराममहाराजस्य अभङ्गवचनेषु कबड्डी-क्रीडा **'हमामा, हुंबरी, हुतुतू'** इत्यादिभि: नामभि: निर्दिष्टा।

६. क्रीडाङ्गणे **कति** क्रीडापटव: खेलन्ति?

उत्तर: क्रीडाङ्गणे **सप्त** क्रीडापटव: खेलन्ति।

७. कबड्डी-क्रीडया **कै:** गुणै: क्रीडकस्य व्यक्तित्वं विकसति?

उत्तर: कबड्डी-क्रीडया **साहसं, निरीक्षणशक्ति:, योजकत्वं, निर्णयक्षमता, साङ्घिकी भावना, एकात्मता देशाभिमान: च एतै: नैकै:** गुणै: क्रीडकस्य व्यक्तित्वं विकसति।

८. **का** भारतीया क्रीडा महाराष्ट्र-राज्ये विशेषरूपेण लोकप्रियतां गता?

उत्तर: **'कबड्डी'** इति भारतीया क्रीडा महाराष्ट्र-राज्ये विशेषरूपेण लोकप्रियतां गता।

९. कबड्डी इति क्रीडा बङ्गदेशे **केन** नाम्ना विख्याता?

उत्तर: कबड्डी इति क्रीडा बङ्गदेशे '**हुडू**' इति नाम्ना विख्याता।

१०. दक्षिणभारते कबड्डी-क्रीडा **केन** नाम्ना प्रसिद्धा?

उत्तर: दक्षिणभारते कबड्डी-क्रीडा 'चेडुगुडु' इति नाम्ना प्रसिद्धा।

११. **कति** क्रीडापटव: क्रीडाङ्गणात् बहि: तिष्ठन्ति?

उत्तर: **पञ्च** क्रीडापटव: क्रीडाङ्गणात् बहि: तिष्ठन्ति।

ब. योग्यं पर्यायं चित्वा रिक्तस्थान पूरयत।

*१. क्रीडाङ्गणे तु _______ क्रीडापटव एव _______ ।

(सप्त / पञ्च) (पठन्ति / खेलन्ति)

उत्तर: क्रीडाङ्गणे तु **सप्त** क्रीडापटव एव **खेलन्ति**।

*२. _______ क्रीडायै क्रीडासाधनस्यावश्यकता _______ ।

(एतस्यै / एतस्याः) (अस्ति / नास्ति)

उत्तर: एतस्यै क्रीडायै क्रीडासाधनस्यावश्यकता **नास्ति**।

*३. प्राचीनकालतो _______ क्रीडाः _______ ।

(विविधान् / विविधाः) (प्रचलिताः / समाप्ताः)

उत्तर: प्राचीनकालतो **विविधाः** क्रीडाः **प्रचलिताः**।

४. _______ क्रीडाप्रकारः _______ कृतेऽपि प्रचलितोऽस्ति।

(एषः / युष्माकम्) (महिलानाम् / महिलासु)

उत्तर: एषः क्रीडाप्रकारः **महिलानां** कृतेऽपि प्रचलितोऽस्ति।

५. अस्यां क्रीडायां _______ द्वादश _______ भवन्ति।

(प्रतिसङ्घम् / प्रतिसङ्घस्य) (गोलरक्षकाः / क्रीडापटवः)

उत्तर: अस्यां क्रीडायां **प्रतिसङ्घं** द्वादश **क्रीडापटवः** भवन्ति।

६. _______ गुणैः क्रीडकस्य _______ विकसति।

(नैकाः / नैकैः) (लेखनं / व्यक्तित्वं)

उत्तर: नैकैः गुणैः क्रीडकस्य **व्यक्तित्वं** विकसति।

क. **सत्यं वा असत्यम् इति लिखत।**

१. प्राचीनकालत: विविधा: क्रीडा: प्रचलिता: ।

उत्तर: सत्यम्।

२. वैयक्तिकक्रीडासु कबड्डी इति भारतीया क्रीडा महाराष्ट्र-राज्ये विशेषरूपेण लोकप्रियतां गता।

उत्तर: असत्यम्।

३. एकनाथमहाराजस्य अभङ्गवचनेषु एषा क्रीडा निर्दिष्टा।

उत्तर: असत्यम्।

४. दक्षिणभारते 'हुडू' इति नाम्ना विख्यातैषा क्रीडा।

उत्तर: असत्यम्।

५. उत्तरभारते 'कबड्डी' इति नाम्ना विख्यातैषा क्रीडा।

उत्तर: सत्यम्।

६. कबड्डीक्रीडायां प्रतिसङ्घम् एकादश क्रीडापटव: भवन्ति।

उत्तर: असत्यम्।

७. क्रीडाङ्गणे सप्त क्रीडापटव एव खेलन्ति।

उत्तर: सत्यम्।

८. एष क्रीडाप्रकार: केवलं पुरुषाणां कृते प्रचलितोऽस्ति।

उत्तर: असत्यम्।

९. अनया क्रीडया शरीरचापल्यं शरीरसौष्ठवं च लभते।

उत्तर: सत्यम्।

१०. एतस्यै क्रीडायै कस्यापि क्रीडासाधनस्यावश्यकता नास्ति।

उत्तर: सत्यम्।

माध्यमभाषया स्वमतप्रकटनम्।

१. व्यक्तित्वविकासार्थम् क्रीडा आवश्यकी अस्ति वा नास्ति? माध्यमभाषया लिखत।

उत्तर: 'महाराष्ट्रस्य विश्वविख्याता क्रीडा।' या पाठात कबड्डी या खेळाबद्दल माहिती दिली आहे. हा महाराष्ट्रातील लोकप्रिय खेळ असून एक उत्कृष्ट कबड्डी खेळाडू होण्याकरिता शारीरिक स्वास्थ्य आणि तग धरण्याच्या क्षमतेची आवश्यकता असते. हा खेळ खेळाडूच्या व्यक्तिमत्त्वाचा अनेक प्रकारे विकास करतो.

या खेळातून खेळाडू शरीराचा लवचीकपणा, हल्ला करण्याची गुणवत्ता, स्वसंरक्षणाचे सामर्थ्य आणि शारीरिक स्वास्थ्य प्राप्त करू शकतो, असे या पाठात नमूद करण्यात आले आहे. याशिवाय धाडस, निरीक्षणशक्ती, व्यवस्थापन कौशल्य, निर्णयक्षमता, संघभावना, एकात्मता आणि देशभक्ती या गुणांचीही खेळाडूमध्ये रुजवण होते. तसेच, खेळ खेळल्यामुळे खेळाडूची तग धरण्याची क्षमता वाढते, श्वासोच्छ्वास आणि रक्ताभिसरण सुधारते, स्वास्थ्य टिकून राहते, एकाग्रता आणि समन्वय वाढतो. अशा प्रकारे, खेळामुळे शारीरिक तसेच मानसिक स्वास्थ्य लाभते. परिणामी, खेळाडूचा आत्मविश्वास वाढतो आणि तो किंवा ती अधिक चांगल्या तऱ्हेने स्वत:ची ओळख घडवू शकतो. खेळासाठी आपल्या शाळेचे, राज्याचे किंवा देशाचे प्रतिनिधित्व करताना खेळाडूला इतरांकडून जो पाठिंबा किंवा वाहवा मिळते त्यामुळे खेळाडूमध्ये जबाबदारीची जाणीव निर्माण होते. शिवाय खेळांमुळे आपल्यातील सामाजिक मूल्ये वृद्धिंगत होऊन आपली सामाजिक वर्तणूकही सुधारते.

खेळाडूला समाजात नेहमीच सन्मानाने वागवले जाते आणि या खेळामुळे प्राप्त झालेल्या गुणांच्या आधारे तो किंवा ती इतर अनेक क्षेत्रांत आणि जीवनातही यशस्वी होऊ शकते. अशाप्रकारे 'खेळ' आपल्या व्यक्तिमत्त्व विकासामध्ये महत्त्वाची भूमिका बजावतो.

पृथक्करणम्

१. गद्यांशे आगतानि कबड्डी-क्रीडायाः अपराणि नामानि लिखित्वा जालरेखाचित्रं पूरयत।

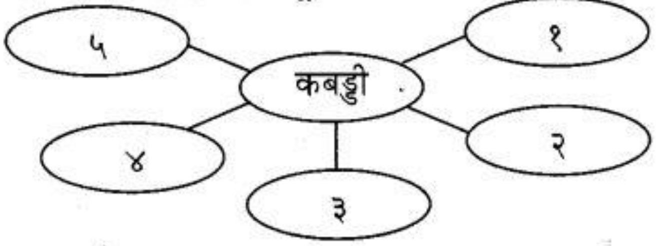

उत्तरः १. **हुतुतू।** २. **हमामा।**
३. **हुंबरी।** ४. **हुडू।**
५. **चेड्डुगुड्डु।**

२. कबड्डी-क्रीडया किं लभते तद् पठित्वा जालरेखाचित्रं पूरयत।

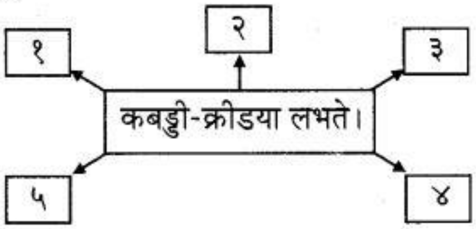

उत्तरः १. **शरीरचापल्यम्।** २. **उत्साहः।**
३. **आक्रमकत्वम्।** ४. **स्वसंरक्षणवृत्तिः।**
५. **शरीरसौष्ठवम्।**

३. गुणान् लिखित्वा जालरेखाचित्रं पूरयत।

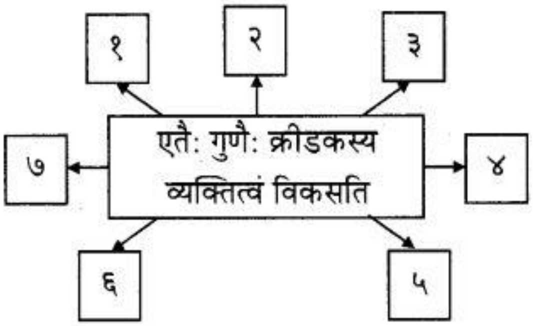

उत्तरः १. **साहसम्।** २. **निरीक्षणशक्तिः।**
३. **योजकत्वम्।** ४. **निर्णयक्षमता।**
५. **साङ्घिकी भावना।** ६. **एकात्मता।**
७. **देशाभिमानः।**

४. गद्यांशे पठित्वा वृक्षरेखाचित्रं पूरयत।

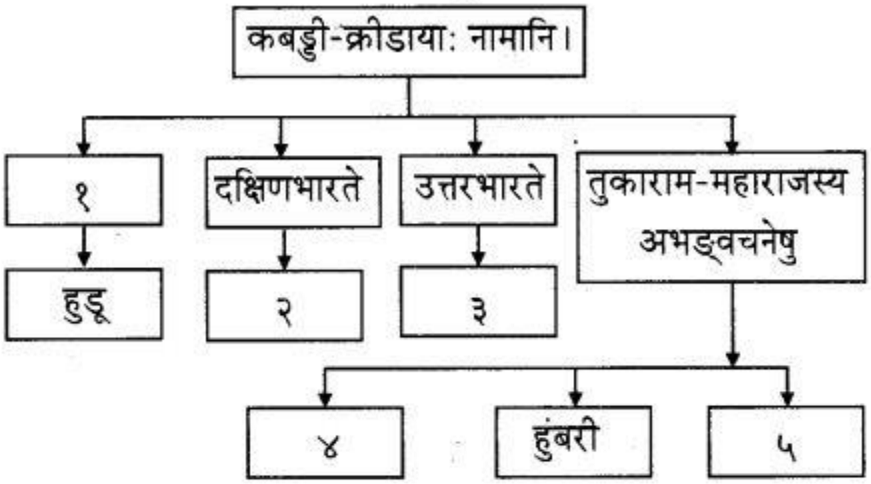

Ans. १. **बङ्गदेशे।** २. **चेडुगुडु।**

३. **कबड्डी।** ४. **हमामा।**

५. **हुतुतू।**

शब्दज्ञानम्।

अ. गद्यांशे समानार्थकपदं चिनुत।

*१. क्राडकः, क्रीडानिपुणकः, क्रीडालुः (खेळाडू) = **क्रीडापटुः।**

*२. चेष्टितम्, चरितम् (धैर्य) = **साहसम्।**

*३. क्रीडन्ति = **खेलन्ति।**

४. पूर्वकालतः ,पुरातनकालतः = **प्राचीनकालतः।**

५. लीला: , खेला: = **क्रीडा:।**

६. गण: , वर्ग: , समूह: = **सङ्घ:।**

७. जोष: , संरम्भ: = **उत्साह:।**

८. व्यक्तिता = **व्यक्तित्वम्।**

९. ख्याता , प्रसिद्धा , प्रख्याता = **विख्याता।**

ब. गद्यांशे विलोमपदं चिनुत।

१. अर्वाचीनकालत: × **प्राचीनकालत:।**

२. आगता × **गता।**

३. कुख्याता × **विख्याता।**

४. शरीरजाड्यम् × **शरीरचापल्यम्।**

५. जाड्यम् × **उत्साह:।**

६. अनावश्यकता × **आवश्यकता।**

७. नगण्यम्, तुच्छम्, क्षुद्रम् × **महत्त्वपूर्णम्।**

क. चतुर्थपदं लिखत।

१. साङ्घिक : साङ्घिका: : : वैयक्तिक : ______

उत्तर: साङ्घिक : साङ्घिका: : : वैयक्तिक : **वैयक्तिका:**

२. बङ्गदेशे : हुडू : : दक्षिणभारते : ______

उत्तर: बङ्गदेशे : हुडू : : दक्षिणभारते : **चेडुगुडु**

३. विविधा : विविधा: : : क्रीडा : ______

उत्तर: विविधा : विविधा: : : क्रीडा : **क्रीडा:**

४. अस्याम् : क्रीडायाम् : : अनया : ______

उत्तर: अस्याम् : क्रीडायाम् : : अनया : **क्रीडया**

५. क्रीडा : एषा : : क्रीडाप्रकार: : ______

उत्तर: क्रीडा : एषा : : क्रीडाप्रकार: : **एष:**

६. पुरुष : पुरुषाणाम् : : महिला : ______

उत्तर: पुरुष : पुरुषाणाम् : : महिला : **महिलानाम्**

७. भू-भव् : भवन्ति : : स्था-तिष्ठ् : ______

उत्तर: भू-भव् : भवन्ति : : स्था-तिष्ठ् : **तिष्ठन्ति**

८. एषा : क्रीडा : : एतस्यै : ______

उत्तर: एषा : क्रीडा : : एतस्यै : **क्रीडायै**

ड. विशेषण-विशेष्य-अन्विति:।

१. स्तम्भमेलनं कुरुत।

	'अ' गट		'ब' गट
i.	सप्त	अ.	क्रीडा
ii.	महत्त्वपूर्णम्	ब.	क्रीडाप्रकार:
iii.	भारतीया	क.	क्रीडापटव:
iv.	प्रचलित:	ड.	वैशिष्ट्यम्

उत्तर: **i. सप्त क्रीडापटव:।**

ii. महत्त्वपूर्णं वैशिष्ट्यम् ।

iii. भारतीया क्रीडा।

iv. प्रचलित: क्रीडाप्रकार:।

२. स्तम्भमेलनं कुरुत।

	'अ' गट		'ब' गट
i.	विविधा:	अ.	भावना
ii.	द्वादश	ब.	गुणै:
iii.	साङ्घिकी	क.	क्रीडा:
iv.	नैकै:	ड.	क्रीडापटव:

उत्तर: **i. विविधा: क्रीडा:।**

ii. द्वादश क्रीडापटव:।

iii. साङ्घिकी भावना।

iv. नैकै: गुणै:।

३. गद्यांशे क्रीडा इति शब्दस्य कृते द्वे विशेषणे चित्वा लिखत।

उत्तर: **i. भारतीया।**

ii. विख्याता।

इ. धातुसाधित-अव्ययानां चयनम् (त्वान्त / ल्यबन्त / तुमन्त) / विभक्त्यन्तपदानां चयनम्।

१. गद्यांशे तृतीया-विभक्त्यन्तपदे चित्वा लिखत।

उत्तर: i. एतस्यै।

ii. क्रीडायै।

फ. समूहेतरपदं चिनुत।

१. हमामा, चेडुगुडु, क्रीडा, हुंबरी

उत्तर: क्रीडा।

२. शरीरचापल्यम्, क्रीडासाधनम्, उत्साहः, स्वसंरक्षणवृत्तिः

उत्तर: क्रीडासाधनम्।

३. निर्णयक्षमता, निरीक्षणशक्तिः, स्वसंरक्षणवृत्तिः, प्रचलिताः

उत्तर: प्रचलिताः।

४. आक्रमकत्वम् , साहसम् , योजकत्वम् , व्यक्तित्वम्

उत्तर: व्यक्तित्वम्।

५. निर्णयक्षमता, साङ्घिकीभावना, आवश्यकता, एकात्मता

उत्तर: आवश्यकता।

अवबोधनम्

अ. एकवाक्येन उत्तरं लिखत।

*१. अखिल-भारतीय-कबड्डीसङ्घटनायाः स्थापना **कदा** समजायत?

उत्तरः अखिल-भारतीय-कबड्डीसङ्घटनायाः स्थापना **शून्यपञ्चनवैकतमे (१९५०) ख्रिस्ताब्दे** समजायत।

*२. कबड्डी-क्रीडाप्रकारः ऑलिम्पिक-वैश्विक-क्रीडास्पर्धासु **कदा** निवेशितः?

उत्तरः कबड्डी-क्रीडाप्रकारः ऑलिम्पिक-वैश्विक-क्रीडास्पर्धासु **अष्टपञ्चनवैकतमे (१९५८) ख्रिस्तवर्षे** निवेशितः।

*३. ऑलिम्पिकस्पर्धा **कस्मिन्** नगरे समायोजिता?

उत्तरः ऑलिम्पिकस्पर्धा **बीजिङ्गनगरे** समायोजिता।

*४. कस्यां स्पर्धायां भारतदेशेन सुवर्णपदकं विजितम्?

उत्तरः **बीजिङ्गनगरे समायोजितायाम् ऑलिम्पिकस्पर्धायां** भारतदेशेन सुवर्णपदकं विजितम्।

५. भारतदेशेन **कः** विश्वविक्रमः प्रस्थापितः?

उत्तरः **आशियाई-स्पर्धायाः कबड्डी-क्रीडायां सातत्येन त्रिवारं सुवर्णपदकं प्राप्य** भारतदेशेन विश्वविक्रमः प्रस्थापितः।

६. एतां कबड्डीक्रीडां वैश्विकस्तरं नेतुं **केन** प्रथमप्रयासः कृतः?

उत्तरः एतां कबड्डीक्रीडां वैश्विकस्तरं नेतुं **महाराष्ट्रेण** प्रथमप्रयासः कृतः।

७. शून्यनवनवैकतमे (१९९०) संवत्सरे ऑलिम्पिकस्पर्धायां **केन** देशेन एषा क्रीडा स्वीकृता?

उत्तरः शून्यनवनवैकतमे (१९९०) संवत्सरे ऑलिम्पिकस्पर्धायां **चीनदेशेन** एषा क्रीडा स्वीकृता।

८. बीजिङ्गनगरे ऑलिम्पिकस्पर्धायां **केन** सुवर्णपदकं विजितम्?

उत्तरः बीजिङ्गनगरे ऑलिम्पिकस्पर्धायां **भारतदेशेन** सुवर्णपदकं विजितम्।

ब. उचितं पर्यायं लिखित्वा रिक्तस्थानं पूरयत।

१. क्रीडामेतां वैश्विकस्तरं _______ प्रथमप्रयासः कृतः _______ एव।

(नीत्वा / नेतुम्) (महाराष्ट्रेण / उत्तरभारतेन)

उत्तरः क्रीडामेतां वैश्विकस्तरं **नेतुम्** प्रथमप्रयासः कृतः **महाराष्ट्रेण** एव।

२. शून्यपञ्चनवैकतमे _______ अखिल-भारतीय-कबड्डी-सङ्घटनायाः स्थापना _______।

(मासे / ख्रिस्ताब्दे) (समजायत / समजायेताम्)

उत्तरः शून्यपञ्चनवैकतमे **ख्रिस्ताब्दे** अखिल-भारतीय-कबड्डी-सङ्घटनायाः स्थापना **समजायत।**

३. अष्टपञ्चनवैकतमे ख्रिस्तवर्षे _______ क्रीडाप्रकारः ऑलिम्पिक-वैश्विक-क्रीडास्पर्धासु _______।

(एषः / एतासाम्) (निवेशिता / निवेशितः)

उत्तरः अष्टपञ्चनवैकतमे ख्रिस्तवर्षे **एषः** क्रीडाप्रकारः ऑलिम्पिक-वैश्विक-क्रीडास्पर्धासु **निवेशितः।**

४. _______ चीनदेशेनापि _______ क्रीडा स्वीकृता।

(टेनिसस्पर्धायां / ऑलिम्पिकस्पर्धायां) (एषा / एतस्याम्)

उत्तरः **ऑलिम्पिकस्पर्धायां** चीनदेशेनापि **एषा** क्रीडा स्वीकृता।

५. तदनन्तरं _______ सुवर्णयुगमेव _______।

(कबड्डीक्रीडाया: / कबड्डीक्रीडायै) (अवतरितम् / नष्टम्)

उत्तर: तदनन्तरं **कबड्डीक्रीडाया:** सुवर्णयुगमेव **अवतरितम्**।

६. _______ ऑलिम्पिकस्पर्धायां _______ सुवर्णपदकं विजितम्।

(बीजिङ्गनगरे / दिल्लीनगरे) (चीनदेशेन / भारतदेशेन)

उत्तर: **बीजिङ्गनगरे** ऑलिम्पिकस्पर्धायां **भारतदेशेन** सुवर्णपदकं विजितम्।

७. _______ _______ भारतदेशेन।

(विश्वविक्रम: / कीर्ति:) (प्रस्थापित: / प्रस्थापितम्)

उत्तर: **विश्वविक्रम: प्रस्थापित:** भारतदेशेन।

क. सत्यं वा असत्यं वा इति लिखत।

१. स्वातन्त्र्योत्तरकालादेव क्रीडामेतां वैश्विकस्तरं नेतुं प्रथमप्रयास: कृत: महाराष्ट्रेणैव।

उत्तर: **असत्यम्।**

२. शून्यपञ्चनवैकतमे ख्रिस्ताब्दे अखिल-विश्व-कबड्डी-सङ्घटनाया: स्थापना समजायत।

उत्तर: **असत्यम्।**

३. अष्टपञ्चनवैकतमे ख्रिस्तवर्षे एष: क्रीडाप्रकार ऑलिम्पिक-वैश्विक-क्रीडास्पर्धासु निवेशित:।

उत्तर: **सत्यम्।**

४. शून्यनवनवैकतमे ख्रिस्तवर्षे ऑलिम्पिकस्पर्धा जपानदेशे आयोजिता।

उत्तर: **असत्यम्।**

५. बीजिङ्गनगरे समायोजितायाम् ऑलिम्पिकस्पर्धायां भारतदेशेन कबड्डीक्रीडायामेव सुवर्णपदकं विजितम्।

उत्तर: **सत्यम्।**

६. आशियाई-स्पर्धाया: कबड्डीक्रीडायां भारतेन सातत्येन त्रिवारं सुवर्णपदकं प्राप्तम्।

उत्तर: **सत्यम्।**

माध्यमभाषया स्वमतप्रकटनम्।

१. जगति विविधायां क्रीडायां भारतस्य यशस: विषये माध्यमभाषया लिखत।

उत्तर: 'महाराष्ट्रस्य विश्वविख्याता क्रीडा।' या पाठाद्वारे आपल्याला कबड्डी या लोकप्रिय खेळाविषयी माहिती मिळते. प्राचीन काळापासून हा महाराष्ट्रातील लोकप्रिय सांघिक क्रीडाप्रकार आहे. या पाठात या खेळाचा इतिहास तसेच इतर आशियाई देशांतील या खेळाची लोकप्रियता यांचे वर्णन आले आहे. याव्यतिरिक्त इतर काही खेळांमध्येही भारत आंतरराष्ट्रीय पातळीवर प्रावीण्य मिळवत आहे.

हॉकीमध्ये भारतीय संघ हा एशियातील सर्व संघांमध्ये दुसऱ्या स्थानावर आहे. १९७१ पासून भारत हॉकी विश्वचषक स्पर्धांमध्ये भाग घेत आहे आणि त्यात त्याने भरघोस यशही मिळवले आहे. तसेच महेश भूपती, सानिया मिर्झा, लिएंडर पेस यांसारख्या टेनिसपटूंनी देशासाठी मिळवलेले यश मोलाचे आहे. सानिया नेहवालचे २०१२ सालच्या ऑलिम्पिक स्पर्धेतील पदक, तसेच महिला एकेरीमधील तिचा प्रथम क्रमांक यांसारख्या बॅडमिंटनमधील विजयश्रींनी भारताला गौरव मिळवून दिला आहे. एशियन क्रीडास्पर्धा, राष्ट्रकूल क्रीडास्पर्धा तसेच ऑलिम्पिक क्रीडास्पर्धा यांसारख्या स्पर्धांमध्ये भारताचा मुष्टियुद्ध सामन्यांमध्येही सहभाग असतो. मेरी कोम, विजेंदर कुमार यांसारख्या अग्रणीच्या मुष्टियोद्ध्यांनी भारताला विजय मिळवून दिले आहेत. पी. टी. उषा या नामवंत धावपटूने भारताला धावण्याच्या स्पर्धेमध्ये विश्वचषकही मिळवून दिला आहे. एवढेच नव्हे, तर पी. टी. उषा यांनी एशियन क्रीडास्पर्धेत चार सुवर्णपदके जिंकून, ऑलिम्पिक स्पर्धेमध्ये सहभागी होऊन भारताची शान अनेक वेळा वाढवली आहे. दीपिका कुमारी, लिम्बाराम, जयन्ता तालुकदार यांसारख्या तिरंदाजांनी विविध तिरंदाजी स्पर्धांमध्ये भारताला पदके मिळवून दिली आहेत. अभिनव बिंद्रा या

अग्रणीच्या खेळाडूने ऑलिम्पिक स्पर्धेत तसेच राष्ट्रकूल क्रीडास्पर्धेत एअर रायफल शूटिंगमध्ये भारताला सुवर्णपदक मिळवून दिले आहे. विश्वनाथन आनंदने अनेक बुद्धिबळ स्पर्धांमध्ये विश्वविजेतेपद मिळवून भारताचा गौरव वाढवला आहे. क्रीडाविश्वातील सर्वांत जास्त प्रगती ही क्रिकेटमध्ये झाली आहे. हा भारतातील सर्वांत लोकप्रिय खेळ आहे. एकदिवसीय सामने, टी-ट्वेन्टी सामने तसेच विश्वचषक स्पर्धांमध्ये भारतीय संघाने आपला ठसा उमटवला आहे.

थोडक्यात, भारत सर्व क्रीडाप्रकारांमध्ये प्रगती करत असून यश संपादन करत आहे. जागतिक क्रीडाविश्वातील भारताचे स्थान नक्कीच लक्षणीय आहे.

पृथक्करणम्।

१. अधोदत्ताः घटनाः क्रमानुसारं संयोजयत।

i. बीजिङ्गनगरे ऑलिम्पिकस्पर्धायां कबड्डी-क्रीडायाः स्वीकारः।

ii. अखिल-भारतीय-कबड्डी-सङ्घटनायाः स्थापना।

iii. भारतदेशेन विश्वविक्रमः प्रस्थापितः।

iv. कबड्डी-क्रीडायाः ऑलिम्पिक-वैश्विक-क्रीडास्पर्धासु निवेशः।

उत्तर: **i. अखिल-भारतीय-कबड्डी-सङ्घटनायाः स्थापना।**

ii. कबड्डी-क्रीडायाः ऑलिम्पिक-वैश्विक-क्रीडास्पर्धासु निवेशः।

iii. बीजिङ्गनगरे ऑलिम्पिकस्पर्धायां कबड्डी-क्रीडायाः स्वीकारः।

iv. भारतदेशेन विश्वविक्रमः प्रस्थापितः।

२. अधोदत्तान् स्तम्भान् मेलयित्वा वृक्षरेखाचित्रं पूरयत।

	'अ' गट		'ब' गट
i.	अष्टपञ्चनवैकतमे ख्रिस्तवर्षे	अ.	बीजिङ्गनगरे भारतेन सुवर्णपदकं विजितम्।
ii.	शून्यनवनवैकतमे संवत्सरे	ब.	अखिल-भारतीय-कबड्डी-सङ्घटनायाः स्थापना।
iii.	शून्यपञ्चनवैकतमे ख्रिस्ताब्दे	क.	ऑलिम्पिकक्रीडास्पर्धासु निवेशः।

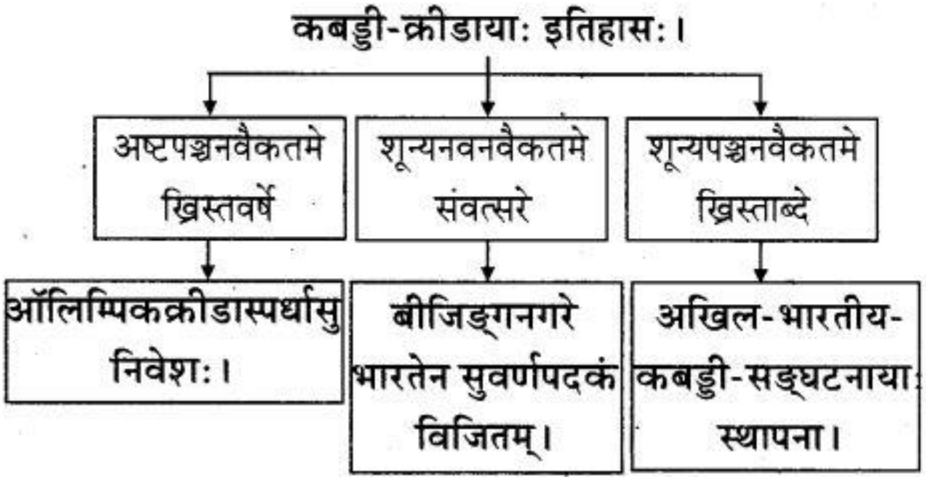

शब्दज्ञानम्।

अ. गद्यांशे समानार्थकपदं चित्वा लिखत।

*१.	जगत्, लोकः, भुवनम्	=	**विश्वम्।**
२.	यत्नः, प्रयत्नः, आयासः, श्रमः, चेष्टा	=	**प्रयासः।**
३.	संस्थापनम्, प्रतिष्ठापनम्, विन्यासः, व्यवस्था	=	**स्थापना।**
४.	प्रवेशितः	=	**निवेशितः।**
५.	अनुमोदिता, प्रतिगृहीता, समाहृता	=	**स्वीकृता।**
६.	सम्प्रति, साम्प्रतम्, इदानीम्	=	**अधुना।**

ब. गद्यांशे विपरितार्थपदं चिनुत।

१.	आनेतुम्	×	**नेतुम्।**
२.	पराजितम्	×	**विजितम्।**
३.	तदनन्तरम्, तदानीम्	×	**अधुना।**

क. चतुर्थपदं लिखत।

१. क्रीडाप्रकार: : एष: :: क्रीडा : ______

उत्तर: क्रीडाप्रकार: : एष: :: क्रीडा : **एषा**

२. चीनदेश : चीनदेशेन :: भारतदेश : ______

उत्तर: चीनदेश : चीनदेशेन :: भारतदेश : **भारतदेशेन**

३. ऑलिम्पिकस्पर्धा : ऑलिम्पिकस्पर्धायाम् :: कबड्डीक्रीडा : ______

उत्तर: ऑलिम्पिकस्पर्धा : ऑलिम्पिकस्पर्धायाम् :: कबड्डीक्रीडा : **कबड्डीक्रीडायाम्**

ड. विशेषण-विशेष्य-अन्विति:।

१. स्तम्भमेलनं कुरुत।

	'अ' गट		'ब' गट
i.	सुवर्णपदकम्	अ.	स्वीकृता
ii.	क्रीडाप्रकार:	ब.	प्रस्थापित:
iii.	क्रीडा	क.	कृत:
iv.	प्रथमप्रयास:	ड.	विजितम्
v.	सुवर्णयुगम्	इ.	निवेशित:
vi.	विश्वविक्रम:	फ.	अवतरितम्

उत्तर: i. **सुवर्णपदकम् विजितम्।**

ii. **क्रीडाप्रकार: निवेशित:।**

iii. **क्रीडा स्वीकृता।**

iv. **प्रथमप्रयास: कृत:।**

v. **सुवर्णयुगम् अवतरितम्।**

vi. **विश्वविक्रम: प्रस्थापित:।**

२. गद्यांशे योग्यं विशेषणं चित्वा लिखत।

i. ________ स्पर्धायाम्।

उत्तर: **आयोजितायां** स्पर्धायाम्।

इ. धातुसाधित-अव्ययानां चयनम् (त्वान्त / ल्यबन्त / तुमन्त) / विभक्त्यन्तपदानां चयनम्।

१. गद्यांशे पूर्वकालवाचक-धातुसाधित-ल्यबन्त-अव्ययं चित्वा लिखत।

उत्तर: **ल्यबन्त-अव्ययम्-**

i. प्राप्य।

२. गद्यांशे हेत्वर्थक-धातुसाधित-तुमन्त-अव्ययं चित्वा लिखत।

उत्तर: **तुमन्त-अव्ययम्-**

i. नेतुम्।

३. गद्यांशे तृतीया-विभक्त्यन्तपदानि चित्वा लिखत।

उत्तर: **i. महाराष्ट्रेण। ii. भारतदेशेन।**
iii. अनेन। iv. सुवर्णपदकेन।
v. सातत्येन।

फ. समूहेतरपदं चिनुत।

१. कृत:, लोकप्रिया, निवेशित:, प्रस्थापित:

उत्तर: **लोकप्रिया।**

२. आयोजिता, स्वीकृता, सञ्जाता, क्रीड्यते

उत्तर: **क्रीड्यते।**

३. प्राप्य, अवतरितम् , आयोजिता, प्रस्थापित:

उत्तर: **प्राप्य।**

४. एताम् , अनेन, एवम् , एषा

उत्तर: **एवम्।**

कृतिपत्रिकाया: तृतीय: विभाग: - व्याकरणम्।

सन्धय:।

*१.	बहिस्तिष्ठति	=	**बहि: + तिष्ठति।**
*२.	प्रचलितोऽस्ति	=	**प्रचलित: + अस्ति।**
३.	काश्चिच्च	=	**का: + चित् + च।**
४.	विख्यातैषा	=	**विख्याता + एषा।**
५.	क्रीडापटव एव	=	**क्रीडापटव: + एव।**
६.	कृतेऽपि	=	**कृते + अपि।**
७.	देशाभिमानश्चैतै:	=	**देशाभिमान: + च + एतै:।**
८.	नैकैर्गुणै:	=	**नैकै: + गुणै:।**
९.	कस्यापि	=	**कस्य + अपि।**
१०.	नास्तीति	=	**न + अस्ति + इति।**
११.	वैशिट्यमिति	=	**वैशिट्यम् + इति।**
१२.	महाराष्ट्रेणैव	=	**महाराष्ट्रेण + एव।**
१३.	चीनदेशेनापि	=	**चीनदेशेन + अपि।**
१४.	सुवर्णयुगमेवावतरितम्	=	**सुवर्णयुगम् + एव + अवतरितम्।**
१५.	तथैव	=	**तथा + एव।**
१६.	एवमेषा	=	**एवम् + एषा।**
१७.	लोकप्रियापि	=	**लोकप्रिया + अपि।**

पदपरिचय:।

धातव:।

वर्तमानकाल:।

क्र.	रूपम्	मूलधातु:	गण:, पदम्	काल: / अर्थ:	पुरुष:	वचनम्
१.	भवन्ति	भू → भव्	१ प.प.	वर्तमानकाल:	तृतीय:	बहुवचनम्
२.	खेलन्ति	खेल्	१ प.प.	वर्तमानकाल:	तृतीय:	बहुवचनम्
३.	तिष्ठन्ति	स्था – तिष्ठ्	१ प.प.	वर्तमानकाल:	तृतीय:	बहुवचनम्
४.	अस्ति	अस्	२ प.प.	वर्तमानकाल:	तृतीय:	एकवचनम्
५.	लभते	लभ्	१आ.प.	वर्तमानकाल:	तृतीय:	एकवचनम्
६.	विकसति	वि + कस्	१ प.प.	वर्तमानकाल:	तृतीय:	एकवचनम्

प्रथम-भूतकाल:।

क्र.	रूपम्	मूलधातु:	गण:, पदम्	काल: / अर्थ:	पुरुष:	वचनम्
*७.	समजायत	सम् + जन् – जा	४ आ.प.	प्रथमभूतकाल:	तृतीय:	एकवचनम्

कर्मणि।

क्र.	रूपम्	मूलधातुः	गणः, पदम्	कालः / अर्थः	पुरुषः	वचनम्
*८.	क्रीड्यते	क्रीड्	१ प.प.	कर्मणि, वर्तमानकालः	तृतीयः	एकवचनम्

प्रयोजकम्।

क्र.	रूपम्	मूलधातुः	गणः, पदम्	प्रयोजकम्	भूतकालवाचकम्	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
*९.	निवेशितः	नि + विश्	६ प.प.	प्रयोजकम्	कर्मणि-भू-धा-वि.	पुंलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्
*१०.	आयोजितायाम्	आ + युज्	७ उ.प.	प्रयोजकम्	कर्मणि-भू-धा-वि.	स्त्रीलिङ्गम्	सप्तमी	एकवचनम्
*११.	प्रस्थापितः	प्र + स्था → तिष्ठ	१ आ.प.	प्रयोजकम्	कर्मणि-भू-धा-वि.	पुंलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्

च्वि-रूपाणि।

क्र.	रूपम्	मूलधातुः	गणः, पदम्	भूतकालवाचक	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
१२.	स्वीकृता	स्व + कृ	८ उ.प.	कर्मणि-भू-धा-वि.	स्त्रीलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्

पूर्वकालवाचक – धातुसाधित – अव्ययानि।

क्र.	रूपम्	मूलधातुः	गणः, पदम्	पूर्वकालवाचकम्
*१३.	प्राप्य	प्र + आप्	५ प.प.	ल्यबन्त - अव्ययम्।

हेत्वर्थक – धातुसाधित – अव्ययानि।

क्र.	रूपम्	मूलधातुः	गणः, पदम्	हेत्वर्थक – धातुसाधितम्
*१४.	नेतुम्	नी → नय्	१ उ.प.	तुमन्त - अव्ययम्।

कर्मणि – भूतकालवाचक – धातुसाधित – विशेषणानि।

क्र.	रूपम्	मूलधातुः	गणः, पदम्	भूतकालवाचकम्	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
*१५.	विख्याता	वि + ख्या	२ प.प.	कर्मणि-भू-धा-वि.	स्त्रीलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्
*१६.	विजितम्	वि + जि → जय्	१ आ.प.	कर्मणि-भू-धा-वि.	पुंलिङ्गम्	द्वितीया	एकवचनम्
					नपुंसकलिङ्गम्	प्रथमा, द्वितीया	एकवचनम्
१७.	गता	गम्-गच्छ्	१ प.प.	कर्मणि-भू-धा-वि.	स्त्रीलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्
१८.	निर्दिष्टा	निर् + दिश्	६ प.प.	कर्मणि-भू-धा-वि.	स्त्रीलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्
१९.	कृतः	कृ	८ उ.प.	कर्मणि-भू-धा-वि.	पुंलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्

कर्तरि – भूतकालवाचक – धातुसाधित – विशेषणानि।

क्र.	रूपम्	मूलधातुः	गणः, पदम्	भूतकालवाचकम्	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
*२०.	अवतरितम्	अव + तृ → तर्	१ प.प. अकर्मक धातू	कर्तरि-भू-धा-वि.	पुंलिङ्गम्	द्वितीया	एकवचनम्
					नपुंसकलिङ्गम्	प्रथमा, द्वितीया	एकवचनम्
२१.	सञ्जाता	सम् + जन् → जा	४ आ.प. अकर्मक धातू	कर्तरि-भू-धा-वि.	स्त्रीलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्
२२.	प्रचलिताः	प्र + चल्	१ प.प.	कर्तरि-भू-धा-वि.	पुंलिङ्गम्	प्रथमा, सम्बोधनम्	बहुवचनम्
					स्त्रीलिङ्गम्	प्रथमा, द्वितीया, सम्बोधनम्	बहुवचनम्

नामानि।

क्र.	रूपम्	प्रातिपदिकम्	प्रकारः	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
*२३.	नामभिः	नामन्	अन्नन्तम्	नपुंसकलिङ्गम्	तृतीया	बहुवचनम्
*२४.	नाम्ना	नामन्	अन्नन्तम्	नपुंसकलिङ्गम्	तृतीया	एकवचनम्
२५.	क्रीडायाम्	क्रीडा	आकारान्तम्	स्त्रीलिङ्गम्	सप्तमी	एकवचनम्
२६.	क्रीडापटवः	क्रीडापटु	उकारान्तम्	पुंलिङ्गम्	प्रथमा	बहुवचनम्
२७.	पुरुषाणाम्	पुरुष	अकारान्तम्	पुंलिङ्गम्	षष्ठी	बहुवचनम्
२८.	क्रीडकस्य	क्रीडक	अकारान्तम्	पुंलिङ्गम्	षष्ठी	एकवचनम्
२९.	क्रीडास्पर्धासु	क्रीडास्पर्धा	आकारान्तम्	स्त्रीलिङ्गम्	सप्तमी	बहुवचनम्

सर्वनामानि।

क्र.	रूपम्	प्रातिपदिकम्	पुरुषवाचकः	लिङ्गम्	विभक्तिः	वचनम्
*३०.	अनया	इदम्	तृतीयपुरुषः	स्त्रीलिङ्गम्	तृतीया	एकवचनम्
*३१.	अस्याम्	इदम्	तृतीयपुरुषः	स्त्रीलिङ्गम्	सप्तमी	एकवचनम्
३२.	तस्याः	तद्	तृतीयपुरुषः	स्त्रीलिङ्गम्	पञ्चमी, षष्ठी	एकवचनम्
३३.	एषा	एतद्	तृतीयपुरुषः	स्त्रीलिङ्गम्	प्रथमा	एकवचनम्
३४.	एतस्यै	एतद्	तृतीयपुरुषः	स्त्रीलिङ्गम्	चतुर्थी	एकवचनम्
३५.	अनेन	इदम्	तृतीयपुरुषः	पुंलिङ्गम्, नपुंसकलिङ्गम्	तृतीया	एकवचनम्

समासपरिचयः।

अव्ययीभावः।

क्र.	समस्तपदम्	विग्रहः	विभक्तिः	समासनाम
१.	प्रतिसङ्घम्	सङ्घे सङ्घे (प्रत्येक संघात)	–	अव्ययीभावः।

विभक्ति – तत्पुरुषः।

क्र.	समस्तपदम्	विग्रहः	विभक्तिः	समासनाम
*२.	क्रीडाङ्गणम्	क्रीडायै अङ्गणम्। (क्रीडेसाठी अंगण)	–	चतुर्थी-तत्पुरुषः।
*३.	क्रीडासाधनस्य	क्रीडाभ्यः साधनम्। (क्रीडेसाठी साधन)	तस्य।	चतुर्थी-तत्पुरुषः।
*४.	शरीरसौष्ठवम्	शरीरस्य सौष्ठवम्। (शरीराचे सौष्ठव)	–	षष्ठी-तत्पुरुषः।
*५.	निरीक्षणशक्तिः	निरीक्षणस्य शक्तिः। (निरीक्षणाची शक्ती)	–	षष्ठी-तत्पुरुषः।
*६.	शरीरचापल्यम्	शरीरस्य चापल्यम्। (शरीराचे चापल्य)	–	षष्ठी-तत्पुरुषः।
*७.	लोकप्रियः	लोकेषु प्रियः। (लोकांमध्ये म्हणजे जगामध्ये प्रिय)	–	सप्तमी-तत्पुरुषः।

८.	महत्त्वपूर्णम्	महत्त्वेन पूर्णम्। (महत्त्वाने पूर्ण)	–	तृतीया-तत्पुरुष:।
९.	स्वसंरक्षणवृत्तिः	i. स्वस्य संरक्षणम्। (स्वत:चे संरक्षण) ii. स्वसंरक्षणस्य वृत्तिः। (स्वसंरक्षणाची वृत्ती)	–	षष्ठी-तत्पुरुषः।
१०.	क्रीडापटवः	क्रीडायां पटवः। (क्रीडेत निपुण)	–	सप्तमी-तत्पुरुषः।
११.	विश्वविक्रमः	विश्वे विक्रमः। (विश्वातील विक्रम)	–	सप्तमी-तत्पुरुषः।

कर्मधारयः।

क्र.	समस्तपदम्	विग्रहः	विभक्तिः	समासनाम
*१२.	दक्षिणभारते	दक्षिणः भारतः। (दक्षिण भारत)	तस्मिन्।	विशेषण-पूर्वपद-कर्मधारयः।
१३.	प्राचीनकालः	प्राचीनः कालः। (प्राचीन काळ)	–	विशेषण-पूर्वपद-कर्मधारयः।
१४.	साङ्घिकक्रीडासु	साङ्घिकाः क्रीडाः। (सांघिक क्रीडा)	तासु।	विशेषण-पूर्वपद-कर्मधारयः।
१५.	प्रथमप्रयासः	प्रथमः प्रयासः। (प्रथम प्रयास)	–	विशेषण-पूर्वपद-कर्मधारयः।
१६.	त्रिवारम्	त्रयाणां वाराणां समाहारः। (तीन वेळा)	–	द्विगुः।